

1945 - 2025

80 jaar Bevrijding Neede

Fietsroute 30 km

Onderweg zijn overal bankjes
en picknicktafels aanwezig

Startpunt De Oale Smederieje, Borculoseweg 4, Neede

1. Infobord 1 bij De Oale Smederieje: Tanks bevrijders in centrum

Steek weg over en ga direct rechtsaf de Oudestraat in tot voor Oudestraat 40 / Broekenhuis, hier staat aan linkerhand Infobord 2.

2. Infobord 2: Distributiekantoor – Henk Kruizinga – Canadese bevrijders

Volg Oudestraat tot kruispunt Oudestraat-Nieuwstraat-Hofmaat. Aan de rechterhand bij Oudestraat 19 staat Infobord 3.

3. Infobord 3: Wachtlokaal SS

4. Verhaal: Herman Dievelaar

Tegenover het oude gemeentehuis op de hoek Oudestraat-Nieuwstraat woonde de familie Dievelaar. Herman Dievelaar probeerde als priester-student weg te komen maar hij had geen pas en visum. Hij was actief in het verzet en is in de nacht van 9 op 10 mei 1944 opgepakt. Bij zijn afscheid waren zijn woorden: Bidt goed – Moed en Vertrouwen – Zorg goed voor moeder. Hij werd eerst naar Vught gebracht en later naar concentratiekamp Oraniënburg.

Te voet moest hij later naar het beruchte kamp Bergen Belsen waar hij waarschijnlijk aan dysenterie gestorven is.

Steek kruispunt Oudestraat over naar het Kerkplein waar Infobord 4 staat.

5. Infobord 4: Klokkenvordering Grote Kerk

Ga na infobord 4 bij de Grote Kerk de Nieuwstraat in tot huisnummer 21.

6. Verhaal: Nieuwstraat 21: huis familie De Vries

De slagersfamilie De Vries woonde hier. Tijdens de oorlog zaten ze in een klein kamertje ondergedoken op de boerderij van de familie Zuthof aan de Veenhutweg. Salomon de Vries en Lena de Vries-Gottschalk zijn vermoord in het kamp Sobibor. In het trottoir zijn voor beide slachtoffers in 2021 Stolpersteine gelegd.

Keer om en ga terug naar de Oudestraat en vervolg de Oudestraat tot aan de T-splitsing met Stationsweg. Rechts bij Oudestraat 1 staat infobord 5.

7. Infobord 5: Huize De Voort - De 10. SS Panzer Division Frundsberg

Rechtsaf Stationsweg op. Na 150 m links nabij ingang parkeerplaats sporthal-zwembad staat Infobord 6.

8. Infobord 6: Bombardement Wehrmacht werkplaats Bengalen

Fiets 100 m terug en ga rechtsaf de Bleekenweg in.

Ga langs Spilbroekhal en houdt rechts aan bij de splitsing in de bocht naar de Peppelendijk.

Links ziet u het A.J.G. ter Weemepark.

9. Verhaal: Peppelendijk 4 boerderij van Olthof

In de oorlog woonde hier de familie Olthof. Ze hielden er korte tijd een Engelse en een Amerikaanse piloot verborgen. De boerderij werd door de ondergrondse vaak gebruikt als vergaderplaats. Ook was er een grote wapenbergplaats.

Recht vooruit ziet u Havezathe Huize De Kamp. De vroegste vermelding is afkomstig uit het jaar 1469 toen de havezate onder het ridderschap van de Heerlijkheid Borculo viel. Het oorspronkelijke huis, dat vermoedelijk in 1250 gebouwd werd, verdween toen Otto Gansneb in 1636 een nieuw huis bouwde op deze locatie.

Ga linksaf Hoonteweg op. Achter de boerderijen van Hoonteweg 1 en 3 ligt het 'Jöddenbuske'.

10. Verhaal: Jöddenbuske

Tussen de boerderijen Luggenhorst (nr. 1) en Camman (nr. 3) is op ca. 300 m een bosperceel zichtbaar. Dit bos behoorde toe aan de familie Leussink (nr.5). In 1942 werden in dit bos de Needse families E. Eichenwald en B. de Vries ondergebracht in een met takkenbossen afgedekt kippenhok dat speciaal hiervoor gebouwd was. Later voegde zich de familie De Leeuw hierbij met dochter Simonette. De baby moest de schuilplaats spoedig verlaten omdat ze huilde en waardoor het duidelijk werd dat er mensen in het bosje verstopt zaten. (Zie ook infobord 9). De families Becking, Leussink en Koier zorgden ervoor dat er eten en drinken was. Door verraad moest de schuilplaats verlaten worden. Het bosje kreeg nadien de naam Jöddenbuske.

Aan einde Hoonteweg bij kruispunt zandwegen (voorbij fietspad) houdt links aan en volg de zandweg (Kisvelderweg). Na ca. 400 m voorbij de slagboom wordt deze weg verhard.

Vlak voor het einde van deze weg ziet u voormalig station Kisveld.

Aan het einde rechtsaf de parallelweg van de Rondweg op. Na 150 m rechtsaf de Oude Borculoseweg op. Bij het bankje staat Infobord 7.

11. Infobord 7: Beschietingen Kisveld

Aan einde van de Oude Borculoseweg de Borculoseweg oversteken en direct linksaf fietspad op. Na 100 m rechtsaf de Höfteweg op en dan na 100 m links staat bij het Foster-monument Infobord 8.

12. Infobord 8: Edward H.J. Foster

Volg de Höfteweg tot aan het kruispunt met Dumasweg.

Ga linksaf de Dumasweg op. Aan het einde van de Dumasweg aan de linkerhand staat Infobord 9.

13. Infobord 9: Vondeling Simonette de Leeuw

Ga linksaf richting Rondweg en steek deze over naar de Bergweg. Bij Bergweg 12 rechts staat Infobord 10.

14. Infobord 10: Willem Rohaan, verzetsstrijder

Volg de Bergweg tot aan de kruising.

15. Verhaal: Het Needse oorlogsmonument en plaque

Het Needse oorlogsmonument staat op de Needse Berg met daarnaast een metalen plaque met de namen van 24 Needenaren die tijdens de Tweede Wereldoorlog omkwamen. Jaarlijks vindt hier de 4 mei herdenking plaats.

Tevens rechts zichtbaar de Hollandse molen en de Uitkijktoren.

Ga begraafplaats Drostenkamp op. Halverwege ziet u het graf van G.H. Krooshof.

16. Verhaal: Militairen Krooshof en Dijkman

Gerrit Krooshof en Jan Dijkman zijn in de meidagen van 1940 tijdens de inval van de Duitsers bij gevechten bij de Grebbeberg omgekomen. Jan Dijkman ligt begraven op het militaire ereveld De Grebbeberg te Rhenen. Gerrit Krooshof, die aan de verwondingen stierf in een ziekenhuis in Amsterdam, ligt begraven midden op begraafplaats Drostenkamp te Neede.

*Jan Dijkman met zijn
vrouw Reinia*

Gerrit Krooshof

17. Verhaal: Ligtenbarg, Weevers, Heijink en Wesseling

Op begraafplaats Drostenkamp zijn ook Herman Ligtenbarg en Herman Weevers begraven. Ligtenbarg was tewerkgesteld in Duitsland om als spitter tankgrachten te graven. Hij is vermoedelijk op een landmijn gestapt en daaraan overleden. Weevers is het slachtoffer geworden van een beschieting van een Engelse Spitfire op een Duitse vrachtwagen en is daarbij dodelijk geraakt.

Jan Heijink was in Duitsland tewerkgesteld en is in Schwesing-Engelsburg overleden aan hyperthermie. Hij ligt begraven op erebegraafplaats Loenen Herman Wesseling is omgekomen bij bombardementen in Stadtlohn waar hij tewerkgesteld was en ligt daar begraven.

Herman Weevers

Inlichtingen omtrent onzen Zoon **JAN WILLEM HEIJINK**, geb 6 Maart 1924. Gevangen genomen 12 Aug. 1944, overgebracht naar Amersfoort begin Sept '44; overgebr naar een kamp bij Hamburg. Moet in Nov. 1944 weggevoerd zijn, waar heen is onbekend Inlichtingen aan J. W. Heijink, D 62, Neede.

Monument in Stadtlohn

Opschrift

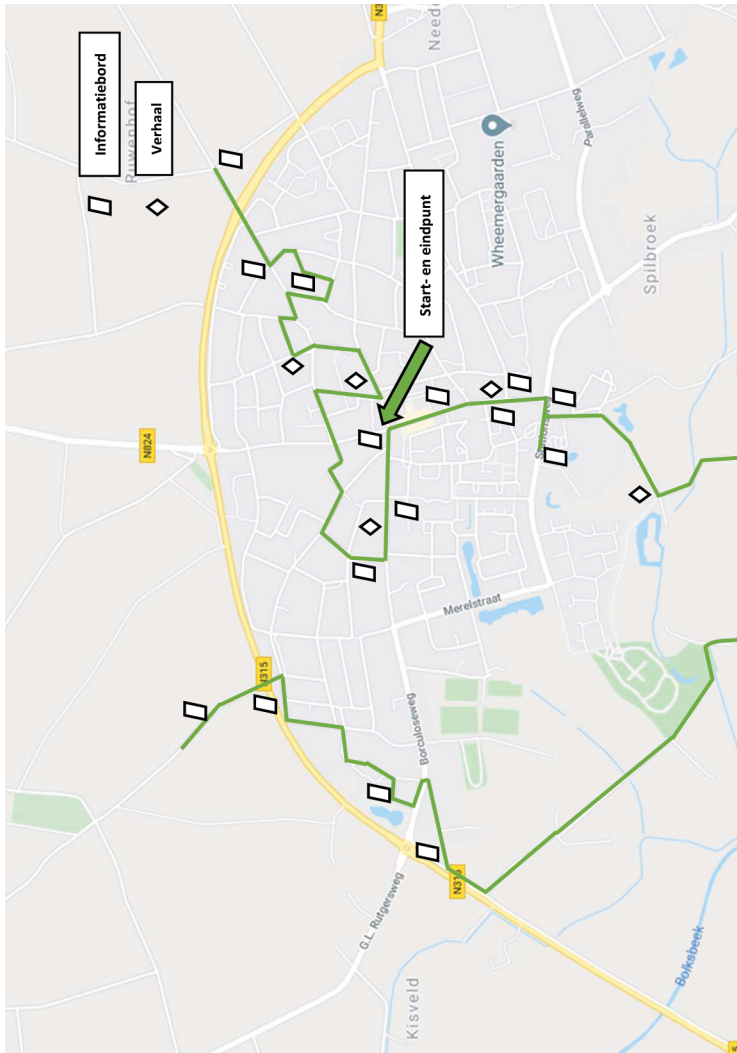
In März 1945 wurde Stadtlohn durch Fliegerbomben zerstört. Aus der großen Schar der Toten blieben 355, viele von Ihnen ohne Sarg, in diesem Grabe beerdigt.

Ga terug naar ingang begraafplaats en neem op kruispunt de Kerkhofsweg. Aan einde Kerkhofsweg linksaf G.L. Rutgersweg op. Daarna eerste weg rechtsaf Kupersweg op. Na huisnummer 5 is rechts een schuur zichtbaar.

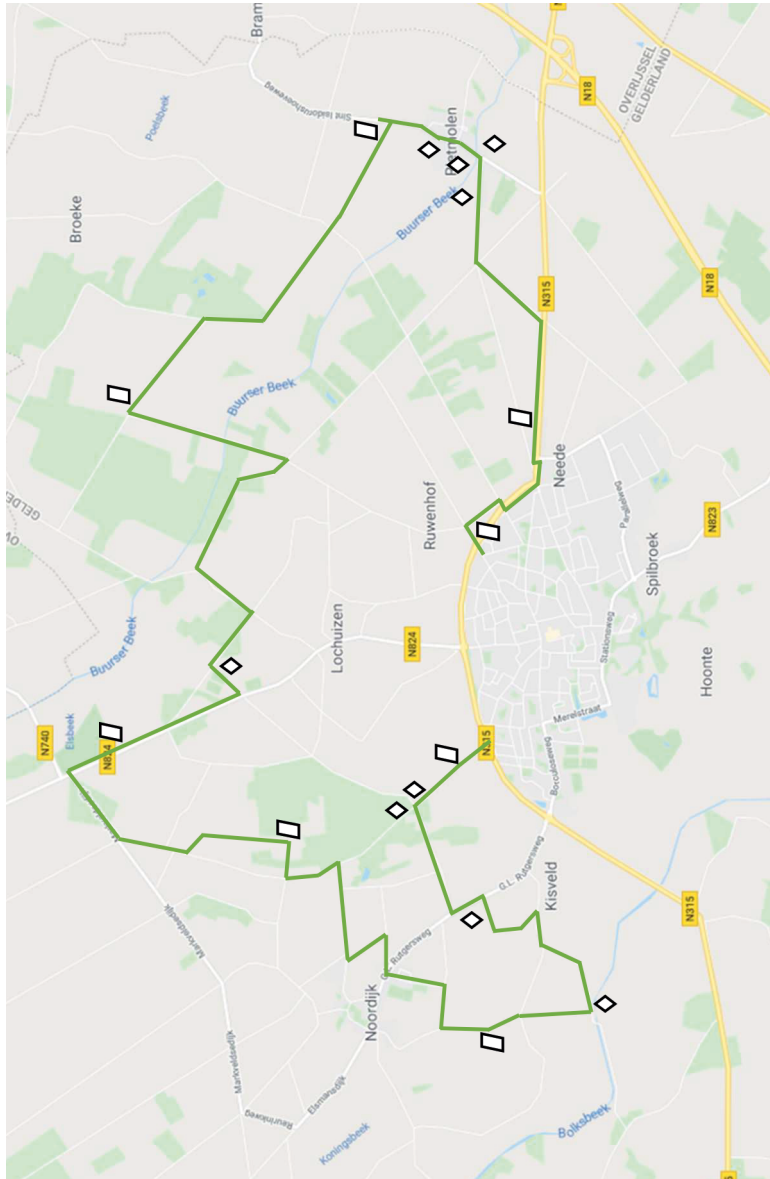
18. Verhaal: De Grimburg – Oortgiesen

Bij deze schuur stond vroeger boerderij De Grimburg, bewoond door de familie Oortgiesen. Zoon Jan Willem gaf, ondanks zijn jonge leeftijd, gedurende de bezetting mede leiding aan de ondergrondse. Ook verrichtte hij inlichtingenwerk voor 'Londen'. Zo gaf hij steeds de posities en sterkte van Duitse troepen door en wist te melden dat er in Bengalen een reparatiewerkplaats was ingericht voor Duitse voertuigen. Kort daarop volgde het bombardement van Bengalen (Infobord 6). Een bombardement op Huize De Voort wist hij te voorkomen doordat hij van mening was dat er teveel burgerslachtoffers zouden vallen. In de nu nog aanwezige schuur zaten onderduikers en er werden wapens verborgen.

Kaart centrum

Kaart buitengebied

Volg Kupersweg tot aan einde en ga rechtsaf de Stobbesteeg op. Ga vlak voor de brug rechtsaf naar Aasweg.

19. Verhaal: Boerderij Wenninkmölle

Op de boerderij aan de overzijde van de Bolksbeek woonde Gerrit Kottelenberg met zijn gezin. Gerrit was commandant van de plaatselijke knokploegorganisatie. Achter de boerderij waren containers in de grond verstopt die vol zaten met wapens, die in Markelo gedropt waren en 's nachts per fiets werden opgehaald. De boerderij was het middelpunt van het georganiseerde verzet in Neede. Er waren hier velen ondergedoken zoals joden, verzetsstrijders, politieagenten en ontsnapte Russische krijgsgevangenen die allen van eten en drinken voorzien werden. Daarvoor waren in de schuur diverse ondergrondse ruimten en gangen gegraven waaronder een gang van de woning naar het kippenhok. De familie heeft zich veel opofferingen getroost en met gevaar voor eigen leven veel mensen geholpen, zo niet het leven gered.

Volg Aasweg tot kruispunt en steek deze over. Dit is de Uitslagdijk, links bij huisnummer 6 staat Infobord 11.

20. Infobord 11: Boerderij Beinzink - Familie Markerink

Volg Uitslagdijk en sla rechtsaf Bliksteeg in. Daarna eerste weg links Hilversweg. Aan einde Hilversweg rechtsaf G.L. Rutgersweg op en direct daarna linksaf Harpersweg op. Eerste weg links Schoolweg op. U ziet rechts het voormalige station Noordijk. Einde Schoolweg rechtsaf Stokkersweg op. Einde Stokkersweg linksaf Zijdeweg op. Eerste weg rechts Brummelweg (zandweg met fietspad). Bij kruispunt zandwegen linksaf Kneutweg op. Bij het bankje staat infobord 12.

21. Infobord 12: De Stökker - Afluisterpost

Volg Kneutweg tot einde tussen boerderijen door (eerste boerderij rechts is De Stökker) en dan aan het einde van de weg rechtsaf de Zijdeweg op. Ga door tot kruispunt met Markveldsedijk en ga daar rechtsaf en fiets door tot aan de Diepenheimseweg. Steek Diepenheimseweg over en ga rechtsaf het fietspad op. Circa 50 m voor Diepenheimseweg 36A aan de linkerhand staat Infobord 13.

22. Infobord 13: Werkkamp Leppink

Volg Diepenheimseweg tot aan nummer 32 vlak voor voetbalveld Lochuizen. Hier linksaf het klinkerpad op dat later een zandpad wordt.

23. Verhaal: Onderduikers in walkant en Stichter + dokter Naeff

In de walkant van de es aan de rechterzijde na het voetbalveld zaten diverse onderduikers in uitgegraven hollen. In 1944 werden deze hollen verraden en trachtte de SD de onderduikers te arresteren. Twee werden daadwerkelijk gearresteerd en een derde, Jaap Stichter, raakte op de vlucht gewond. Toen dokter Naeff, de plaatselijke huisarts, hem voor behandeling in zijn auto vervoerde, werden beiden op de Diepenheimseweg nabij de Hollandse molen gearresteerd. Stichter werd gefusilleerd terwijl Naeff in gevangenschap in Duitsland overleed.

Gezin Naeff

Aan eind van het zandpad rechtsaf de Polhaarweg op. Op kruispunt linksaf de Oude Deldenseweg op. Net voor de Elsbeek rechtsaf de Vleermaatsweg op (zandweg met fietspad). Aan eind van de zandweg linksaf de Visschemorsdijk op. Volg deze weg tot aan het kruispunt met De Hoge Haarweg en Steenweg. Bij bankje Steenweg staat Infobord 14.

24. Infobord 14: Neergestorte Focke Wulf

Volg de Steenweg. Aan einde van Steenweg rechtsaf Flipsweg op. Aan einde Flipsweg linksaf de St. Isidorushoeveweg op. Na 100 m links staat bij ingang Infobord 15.

25. Infobord 15: Verzamellocatie Volkssturm

Keer om en ga naar Rietmolen. De weg gaat over in de Van Everdingenstraat. In het dorp bij het kerkplein de Sint Caeciliakerk.

26. Verhaal: St. Caeciliakerk

In het portaal van de kerk is in het najaar van 1945 een marmeren plaquette aangebracht met de namen van de omgekomen Rietmolenaars. Henk Schroer is in de meidagen van 1940 omgekomen op de Grebbeberg en ligt op het militair Ereveld Grebbeberg. Hendrik Jansen is door gedwongen tewerkstelling voor de vijand omgekomen in Borna bij Leipzig. Hij ligt op de erebegraafplaats Loenen. Jan Wegdam is aan het eind van de oorlog omgekomen bij een bombardement in Haaksbergen.

In 1943 werden de kerkklokken gevorderd en werd het stil in Rietmolen. In 1948 zijn de nieuwe kerkklokken geplaatst.

27. Verhaal: Duits munitiedepot achter Van Everdingenstraat 42

Achter dit pand hadden de Duitsers een munitiedepot ingericht. Nog op 31 maart 1945 bliezen ze deze op, met als gevolg dat er grote schade ontstond in de omgeving. Ook de glas-in-lood ramen van de St. Caeciliakerk sneuvelden.

Ga de brug over en daarna rechtsaf de Kieftendijk op.

28. Verhaal: Boerderij Reetmölle

Net over de brug links, in de weide aan de beek achter boerderij De Reetmölle, werden op 1 april in de omgeving van Rietmolen gevangen genomen soldaten, NSB-ers en leden van de Volkssturm verzameld. Het was een bonte verzameling van kleuren van diverse uniformen. 's Avonds werden zij naar diverse locaties in Neede gebracht.

29. Verhaal: Kieftendijk 111 familie Reith

Bij de familie Reith werd een in Nederland opgegroeide, maar uit Duitse ouders geboren jongen (Rijksduitser) verborgen gehouden onder de naam Antoon Peters. Na de inval van de Duitsers moest hij een Duits uniform aan. Hij vluchtte uit het leger en moest onderduiken. Omdat hij per ongeluk de Duitse taal te goed bezigde, verraadde hij zichzelf en moest daardoor uitwijken naar een ander onderduikadres. Hij vond dit uiteindelijk in oktober 1944 bij de familie Reith. Bij onraad moest hij naar een schuilgelegenheid in het Reetmöllebuske tussen de woning en de beek. Tijdens een huiszoeking begin 1945 kon hij daar niet zo snel naar toe en hield hij zich schuil in een verborgen kast. Na de oorlog bleven de contacten tussen 'Antoon' en de familie Reith warm en bij speciale gelegenheden als bruiloften waren hij en zijn latere vrouw altijd aanwezig.

Ga op 5-sprong linksaf de Kleislagdijk op. Deze weg wordt later zandweg. Ga aan het einde van de Kleislagdijk rechtsaf het fietspad van de Haaksbergseweg op. Na 250 meter voorbij de komgrens ziet u links het markante gebouw van de voormalige marechausseekazerne (Haaksbergseweg 120-114). In berm tussen weg en fietspad nabij nummer 89 staat Infobord 16.

30. Infobord 16: Marechausseekazerne – Teunis Wortman

Aan het einde van het fietspad de Haaksbergseweg oversteken en fietspad vervolgen langs Rondweg. Net voor Esso tankstation bij Koeweidendijk de Rondweg opnieuw oversteken. Daarna linksaf Assinkdrijfweg (betonweg) op. Aan het einde van deze weg links bij het bankje staat Infobord 17.

31. Infobord 17: Zoeklicht bij Vaarwerk - Bomkrater

Aan het einde van Assinkdrijfweg linksaf Kempersdijk op. Steek Rondweg over en ga rechtsaf de Henri Dunantweg op. Direct weer linksaf Kempersdijk op. Net voor kruispunt met Gosselinkweg op de hoek links bij nummer 28 staat Infobord 18.

32. Infobord 18: Schuilplaats voor onderduikers

Linksaf Gosselinkweg op en daarna eerste weg rechtsaf K. Nieuwenhuizenstraat in. Aan de rechterhand voor nummer 13 staat Infobord 18A.

33. Infobord 18A: Korstiaan Nieuwenhuizen - Veldwachter

Aan eind van K. Nieuwenhuizenstraat rechtsaf de Koordsteeg in. Aan eind van de Koordsteeg rechtsaf Wolfersweg op. Aan eind van de Wolfersweg linksaf de Kemperdijk op. Daarna weer rechtsaf Vaarwerkweg op en direct weer linksaf Leussinkweg op. Aan einde van de weg linksaf Blikweg op.

34. Verhaal: Herman Broekmaat

Herman Broekmaat woonde aan de Blikweg, één van de eerste verzetsmensen van Neede. Hij had ook contact met de Landelijke Verzet Organisatie. In zijn huis had hij een schuilplaats voor onderduikers en bewaarde hij wapens. Door verraad werd hij op 8 juni 1944 opgepakt en overleed op 15 december 1944 in het concentratiekamp Buchenwald.

Op kruispunt recht door de Kempersdijk op. Aan eind van de Kemperdijk rechtsaf Ruwenhofstraat op. Op de hoek ziet u de Vredesklok.

35. Verhaal: Ruwenhofstraat 11: huis familie Philip

De familie Philip woonde hier. Tijdens de oorlog zat ze ondergedoken in een kippenhok bij de boerderij van de familie Hogenkamp aan de Marktvelderweg in het Achterveld. In 1943 werd de familie Philip verraden door een NSB-er. Van het gezin zijn 4 leden vermoord in het kamp Sobibor. De verrader ontving zowaar een 'vindersloon' van 4 gulden, voor elke persoon 1 gulden. Schoonzoon Abraham Groonheim is eerst nog ondergedoken maar is later alsnog opgepakt en omgekomen in Auschwitz. Bij het huis zijn in 2021 voor de slachtoffers Stolpersteine gelegd.

Eerste weg rechts Schoolstraat in. Aan einde Schoolstraat linksaf Kalanderstraat op. Recht door tot Rapenburg. Rapenburg schuin oversteken naar Fabrieksstraat. Aan einde van de Fabrieksstraat met kruising Bergstraat rechtsaf de Bergstraat op. Eerste weg linksaf De Huikert op. Op kruispunt deze schuin oversteken, blijft Huikert. Rechts bij nummer 11 staat Infobord 19.

36. Infobord 19: Henk Bremer – telefoon aftappen

Einde Huikert linksaf Borculoseweg op.

37. Infobord 20: Bevrijders rijden Neede binnen

Aan het einde van de Borculoseweg links beginpunt De Oale Smederieje.

Email: 4en5meicomiteneede@gmail.com

80 jaar bevrijding van Neede en omstreken

De stichting 4 en 5 mei comité Neede heeft ten doel richting, inhoud en vorm te geven aan herdenken en vieren en het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in de voormalige gemeente Neede.

Dit komt tot uiting in het jaarlijks organiseren van de Herdenking op 4 mei bij het monument op de Needse Berg en het 5-jaarlijks vieren van de Bevrijding op 5 mei. Voorts het verankeren in de Needse samenleving van een blijvend eerbetoon aan hen die tijdens of na de Tweede Wereldoorlog hun leven voor onze vrijheid hebben gegeven. En jongere generaties laten inzien dat vrijheid niet vanzelfsprekend is door hen bewust te maken van de begrippen vrijheid, vrede en gerechtigheid.

Hiervoor hebben we een speciale fiets- en wandelroute uitgezet in Neede, Noordijk, Lochuizen en Rietmolen, die leidt langs locaties waar in de Tweede Wereldoorlog opmerkelijke gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, de monumenten voor de oorlogsslachtoffers en andere vermeldenswaardige zaken. We kunnen niet alles vermelden. Bij de Historische Kring Neede zijn boekjes verkrijgbaar met meer informatie.

We hopen dat u wanneer u deze fietsroute volgt en de informatie tot u neemt, een beeld krijgt van wat er zoal gebeurd is tijdens de Tweede Wereldoorlog in onze plaats.